

„Ha a tömeg ugyanazt skandalja, és a te hangod gyenge, ez még nem bizonyít arra, hogy a tömegnek van igaza.” (Mahátma = nagyhitű Gandhi nyomán)

1. „Bennfoglaltatik”

Amikor a távcsövével az égre nézett az első csillagász, a nagy fekete boltozaton sok kis fénylő szegecskét látott, kicsiket, nagyobbakat, fényesebbeket, halványabbakat. Ezeket bámulták évszázadokig. Elmondták, hogy ők a csillagászok, az ég titkainak ismerői. Aztán a múlt század vége felé a csillagászok rájöttek, hogy annak a sokszoros forgalomnak hogyan tudnak a nyomára jutni, mely logikusan feltételezhető a sötét térben, melyről a távcsövek, az első égre tekintéskor nem adnak semmiféle felvilágosítást. Sokáig vita volt azon is, hogy a többi csillaghoz tartoznak-e bolygók vagy sem. Mára már sokkal többet is tudnak a csillagászok. Leginkább azt, hogy mennyi mindent nem tudnak. A távcső, bármilyen érzékenységgű műszerről is van szó, a nagy egész egy-egy parányi pontját látja.

Viszont azt tudjuk, hogy a helyesen kiválasztott és helyesen értelmezett részletben az egész lényege bennfoglaltatik. Az elkövetkezendő gondolatok, olyan „távcsöves megfigyelésre” hívják az olvasót, melyeknek látómezeje az egész témát látja, de nem foglalkozik annak az anyagtól, a műtárgytól és a történelmi bizonyítható tényektől eltérő megközelítéseivel. Nem foglalkozik, de természetesen úton-útfélen belebotlik, sőt keresi ezeket a kapcsolódási pontokat. Azt az egyoldalú megközelítést is megengedi önmagának, hogy a távcső lencséjének a felét fekete kartonpapírral beragasztja. A bennfoglaltatás elve alapján a fél lencsében is benne van az egész, de egyoldalú – vállaltan egyoldalú – kényszert és lehetőséget teremt ahhoz, hogy minden más okoskodást, orákulumot, „szövegértelmezést” és félre értelmezést „tömör fogalmazást”, lírainak eladni próbáló részleteket kikerüljön. Ezen az áron viszont pengeéles fél látómező születik, melynek logikai szorításából nem akarjuk a tisztelt olvasót kiengedni az utolsó oldal végéig. Az a kizárólag tényanyagra támaszkodó gondolat sor, melyet a Torinói lepel több évtizedes kutatási eredményei iniciáltak, megvédhető egyoldalú materializmussal is akár, de ezt csak az teszi, aki nem olvasta még, a „másik oldalra” átnyúló gondolati kapcsolódásainkat. Egyébként is, tudjuk, a többi között, egyik egyházi funkcióban lévő barátunktól, hogy: „... ez a gondolatsor szerintem nem materializmus, legkevésbé nem ateizmus, ez szerintem – számomra igen aprólékos és lenyűgözően nagy tudásanyagra épített, ettől aztán hiteles – az Istenkeresés olyan példája, amihez hasonlót nem nagyon olvastam még.” (A közlő névtelenséget kért.)

Ettől aztán magabiztossá váltunk.

‘A valós hit nemhogy féli, de igényli a tudományos kutatásoknak az ő eredményeit’
(Aquinói Szent Tamás nyomán)

A legkisebb hazugság

A műtárgyak üzenete időben folyamatos és mindig igaz. A műtárgyak sohasem tévednek. Aki téved, az a kutató.

A restaurátor nagyon nehéz ember, vagy inkább különleges állatfaj. Mindig kérdez, mindent megkérdez és újra kérdez. A restaurátor elsősorban nem a műtárgy állapotát „javítja”, hanem az általa regisztrált nyomok alapján újrájárja azokat a szakmai-logikai utakat, melyeket már sokan, sokszor végigjártak, és mindenki(?) azt hiszi, hogy nincsen mit újragondolni. Aztán kiderül, hogy bizony van. A restaurátor, ha a helyzet magaslatán van, akkor kérdezni tanul meg elsősorban. Kérdezni, szakszerűen, jól, jókor és a megfelelő „célszemélytől”. Ez az elsődleges szakmai célja a tevékenységének, és mindezeknek az eredményeknek a közérthető dokumentálása a feladata. Aztán, ha van ideje, akár a tárgy állapotán is javíthat. Tevékenyen restaurálhat.

A műtárgyakat azért hozta és hozza létre a véges életű ember, mert azt hiszi, hogy az örökkévalóságnak tud üzenni, a szintén véges életű anyagokból készült, de őt túlélő tárgyakkal. Jól hiszi. Mert az a logikai emlékláncolat, amelyet ezzel elindít, örökéletű lehet. Az üzenet mindenképp az alkotót túléli, és üzenete generációkkal később is pontosan érthető. A műtárgy és vele együtt az üzenet helyes, hiteles megőrzése – ebből a szemszögből – fontosabb, mint magának az alkotó embernek a megőrzése, bármilyen szakmai demagógiának is hat ez az első olvasatra. Az emlékezés a fontos. Közel ötezer évvel ezelőtt Lao Ce a *Tao Te King* című művében így vélekedik a kérdésről:

„Okos, aki érti az embereket,
Aki önmagát érti ihletett.
Hatalmas, aki másokat legyőz,
Aki önmagát legyőzi, erős.
Aki törekszik, nincs híján akaratnak,
Aki megelégszik, gazdag.
Aki nem veszti természetét, hosszú életű,
Aki nem veszti emlékezetét, örök életű.”

„ ... a régészet nem a kincskeresés művészete. A tárgyaknál fontosabbak a (kikutatott) ismeretek... A régész számára, természetesen, nem közömbös, ha aranyat talál, de mert nem aranyásó, nem tulaj-

donít neki döntő jelentőséget. Nem számolja át pénzre a leletek értékét... A legnagyobb régészeti értéket azok a leletek képviselik, amelyek a legtöbbet mondanak, s ebben az értelemben teljességgel közömbös, hogy aranyból vannak-e, vagy agyagból.” (Vojtech Zamarovsky: *Trója felfedezése*, 225–226. oldal)

A restaurátor számára is a legnagyobb kincs az információ, melyet a beavatkozás során ismerhet meg. Ha nem ad át minden információt a kutatónak, akkor a kutató csak „tévedni” tud. De téved akkor is, ha ez neki megéri anyagilag, vagy mert meg akarja tartani az állását, minősítéshez vagy soron kívüli plusz bevételhez akar jutni, vagy mert ködösíteni akar valamilyen más szempontból. Ki ne tudna felsorolni akár több krimibe illő esetet, amikor a feltalálót ellehetetlenítik, eredményeit ellopják, fizikálisan bántalmazzák, tönkreteszik, vagy éppen meggyilkolják. Nem sétagalopp az igazság, pláne, ha nem az úgynevezett és felülfogalmazott konszenzusos igazság nyomában járunk. A konszenzusos igazságok a történelemlapok lapjaira kerülnek, és tényként tanítják generációknak. Amikor aztán kiderül, hogy nem is úgy van, megkezdődik a magyarázkodás. Ennek több „anatómiai” lépcsőfoka van. Először a gunyoros félmosollyal történő „félrenézések” vannak terítéken. Ekkor még esély van arra, hogy az új, épeszű megoldást hirdetőből „hülyét lehet csinálni”, és a többi gondolattalan, visszahúzó a sztereotípiák zavaros lábvizébe. A második lépés, amikor zavarodottnak, feltűnési viselkedésben szenvedőnek titulálják nyíltan az új gondolatokat hirdetőt. Műsorokat terveznek, és tartanak az illető állításának „tarthatatlan” voltáról. Például kikiáltják elmeháborodottnak Heinrich

Schliemann, Trója csökönyös kutatóját és felfedezőjét, aki természetesen „álmodozó, minden alap nélküli amatőr, akire nem érdemes oda figyelni”. A nagyokosok igen csak elcsendesedtek akkor, amikor az „álmodozó” – nem mellesleg milliárdos – textilkereskedő feltárta Tróját. Ott, és olyanok, ahol és amilyenek azt az *Íliász*¹ leírta. Ehhez egyetlen dologra volt szüksége. Komolyan kellett vennie, és hittel értelmeznie a ránk hagyott írást. Félre kellett tenni – akkor is – a nyelvészkedést, az okoskodást, a mellébeszélést, a „szövegértelmezéseket”, a képes beszédet és egyéb kényelmes, gyáva és szakmai mezbe bújtatott ködöket. A leírtakat tényként kellett kezelni, elfogadni azt, hogy az évezredekkel korábbi elődünk valamit közölni akart. Kérdés, mi ezt képesek vagyunk-e értelmesen „visszaolvasni”. Nem mindig, jegyezhetjük meg önkritikusan.

Az Úr haragja Jerikó² falait földig rombolta, mondja az Írás. Egy, azóta fogalommá vált izraeli régész,

Magnus Magnusson úgy gondolta, hogy ez egy ködös mese, mert hiszen a régészet ismeri Jerikó leírását, és ott, mai mértékegységben, átszámolva, 12 méter széles(!) falakról szól a híradás. Évek múlva ez a régész ásatást kezdett azon a vidéken, ahol Jerikót feltételezte a tudomány. Sok szezon ásatott végig, de semmi eredmény. Aztán egyik évben előbukkannak a homokból a 12 méter széles falak maradványai, melyek inkább dombokhoz, mint falhoz hasonlítanak. Régészünk magába száll és rájön, az ősök üzenetét csak tényyszerűségükben lehet és érdemes kezelni. Ott van Jerikó, ott a fal, és földig van rombolva.

Mit tudott a kutató a történeti forrásokból? Azt, hogy az Úr haragja a falakat földig rombolta, mert a nép bűnös volt. A feltárás után a japán szeizmológusok, jó közelítéssel, rekonstruálták azt a földrengéssorozatot, mely szó szerint szétrázta a falakat, és eközben – ma szupercellának hívnánk – olyan légköri jelenségek is voltak, melyet a sivatagi környezetben a korabeli nép még nyomokban sem tapasztalt. Mit írhatott le szegény elődünk erről a borzalomról az akkori ismeretanyagával? Nem mondhatta, hogy a Richter-skála szerinti ilyen és ilyen erősségű földrengés volt, melyre a műholdas előrejelzés hetek óta figyelmeztetett. És aztán, még a víztelen sivatagukban, özvízszerű esőzések is kialakultak, melyet a legöregebb emberek se láttak. És mivel nem volt még írásbeliségük, ezek előtt az események előtt, nem tudták, hogy volt-e korábban ilyen? Mindenesetre nekik akkor nagyon új volt. És üzentek. Mi csak ennyit értünk, de te, utókor, ezt tudd, mert fontos! Mi lehetett az oka? A vénék egyöntetű véleménye az, hogy a nép bűnös, melyet a prófétáik évszázadok óta hangoztatnak. Most az Úr lesújtott, és Jerikó bűnhődik, tengernyi bűnéért.

El kell ezt hinni 2020-ban? Nyilván igen is, meg nem is. A tényt tapasztaljuk, látjuk, tudjuk, az okot a mesék világába kell utalni. Csöppet sem fölényesen, de a XX. századi, a közlés korához képest mérhetetlen mennyiségű ismeretöbblletünkre támaszkodva, a valós okokat kell megkeresni, tetszik, nem tetszik. Nevetséges lenne egy régész, aki a korabeli isteni akaratról regélne az odalátogatóknak, és nem a racionális ásatási, régészeti tényekről. Ha nem így gondolja valaki, akkor nyugodtan maradjon meg a saját verziójánál.

A kor „sarlatánjai” azok, akik az úgynevezett tudományos konszenzus álló lábvizébe, kérdésköveket dobznak, és ettől létrejön a meg nem érteni akarás idegessége, a szabványgyakban. Az édenkertben, a kígyó szájában nem alma volt. A kígyó egy kartust, egy szöveg szalag darabkát tartott a szájában, melyen ennyi állt: MIÉRT?

Az, akinek nincs mélyre ható és meg megújuló kételye a saját világlátásával szemben, nyugodtan mondhatom, gyáva is, alamuszi is, kritikátlan is, vallásában bigott is, ez pedig elvezet a világ legnagyobb erejéig, mely végső soron mindent mozgat, és ez a demagógia. A demagóg nem hiszi, de tudja(!) ellentmondást nem tűrően, félinformációkból összerakottan, hogy ő az, aki az egyetlen helyes utat járja és azt is jól... Az ilyen alakok azok, akik még azt is elmondják, hogy velük nem szoktak vitatkozni. Ők ezt a tényt a magas színvonalú ismereteikkel magyarázzák. Önmaguknak. Van belőlük sok. Néha megdöbbenő, hogy hányan vannak. Persze ez lineárisan alakul, az öregkori gyöpösödéssel, látókörszűküléssel, demenciával. Amely, ha még nem is nyilvánvaló első látásra vagy reakciókra, me-

lyeket egy korosodó személy ad, addig egyfajta öregkori „bölcességként” próbálja az alany, esetenként környezete is, aposztrofálni a jelenséget. Pedig a szomorú tény általában az, hogy az illető kezd szellemileg leépülni. A folyamat mindannyiunkban zajlik, kiben gyorsabban, kiben lassabban, kiben domináns, kiben recesszív.

Pascal³, a nyomástörvényeket leíró Pascal, aki szerzetes volt, amellet, hogy fizikai zseni, ő sem volt kibékülve a fejlődést akadályozó demagógokkal. Valami olyasmit is hátrahagyott az áramlási törvényei mellett, hogy: az új generáció szemlélete nem attól jut érvényre, hogy a velük együtt élő korábbi generációk megvilágosodnak és meggyőzettek az új eszmék által, hanem attól, hogy ha az új generációnak szerencséje van, akkor a korábbi generáció képviselői időben kihalnak.

Akinek ön- és egyéb kritikai érzéke a helyén van, annak a saját istenképével folyamatos vitájának kell lennie. Pusztán csak azért is, mert esetleg komolyan veszi azt az egyházi felszólítást, hogy a földi zárándokutad legyen „folyamatos Istenkeresés”. Ha az komoly Istenkeresés, akkor rengeteg konfliktusba kerülünk magával Istennel, az Istenképünkkel is. Minden megismerés konfliktusokon keresztül vezet. A személyes megismerések is, két fél között, anya és gyerek között, minden társas kapcsolatban konfliktusok során át valósul meg a megismerés sok-sok verziója. És ez, még tovább árnyalódik, még kizárólag földi verzióban is, mert mind a két fél folyamatosan változik eközben. Így a látszólagosan azonos problémák, kérdések újrafogalmazódnak. Ez az a pont, amikor jó, ha valaki képes érezni is, nem csak érteni folyamatokat. Az, aki nem hajlandó elfogadni, hogy „a szelet nem lehet lepkehálóval befogni”, az nem fog érzelmileg sem, de erkölcsileg sem mind teljesebb kapcsolatot építeni, nem csak Istennel, de a másik féllel sem. Nem azért, mert okvetlenül rossz ember az ilyen, hanem azért, mert pszichésen képtelen rá.

Korunk közismert „sarlatánja”, az ellenfelei által lefitymálva, csak a „szállodásként” emlegetett Erich

von Däniken⁴. Kezdetben a fiatalos és talán a kérdéssel kapcsolatban károsnak mondható vehemenciáját elveszítette, vagy tudatosan elhagyta, leginkább meghaladta a gondolkodásában, de ettől ő ma is ugyanazt mondja, mint évtizedekkel ezelőtt. Az ilyen álmodozó, kötekedő, csökönyösen újra kérdezők azok, akik felborítják az úgynevezett hivatalos álláspontot, a korábban emlegetett lábvizes lavórt.

A következő rövid kis történet még szóba kerül a továbbiakban. Most csak vázlatosan, hogy a dilemma érthetővé váljon. A Jelenések Könyvében, Mikeás próféta leírja, Ezekiel próféta elbeszélésére hivatkozva, hogy Illést és Énok (Ehnok)⁵ prófétát hogyan ragadta el az Úr tüzes szekere. Ezekiel elmondja, hogy a szekér kereke nagyobb volt mint ő, a felnőtt férfi, és azt is, hogy a nagy kerékben sok kicsi kerék volt. Nem mennék mélyebb nyomozásba, csak tisztelettel kérdezem: A három próféta közt évszázadok vannak. Honnan ilyen jól értesült Mikeás? Ezekiel milyen ismeretanyag alapján ír le egy olyan kereket, melyet a kor nem ismer? Milyet ismer? Pontosan tudja a régészet, mert a bronzkornak ez a része meglehetősen kikutatott. Ha a kerék olyan, amilyennek Ezekiel elmondja, akkor ehhez a kerékhez csak nagyon szűk skálán megnevezhető meghajtási technológiájú eszköz/jármű kapcsolható, a mai tudásunk szerint. De bármilyen is az az eszköz, a létrehozása még ma is csúcstechnológiát igényel.

A látomás⁶, bármilyen látomás kizárólag a meglévő ismeretanyagból képes építkezni, állítják a pszichiáterek. Amit nem ismer a látomást közlő, azt nem tudja a látomásában átkonvertálni. Ezért tüzes szekér és nem más, mert nincsen rá fogalom. Ezért lát – ha egyáltalán lát – angyalt Mária. Ma ET hozná számára az üzenetet, ha tetszik, ha nem. Ez a „szekér” jön, látják, leírják, majd várják Illés második eljövételét, és nem véletlenül állítják egybehangzóan, hogy nem jött el. Nem láttak egyetlen ilyen jelenséget sem. Hogy ez mit von maga után, arról majd később lesz részletesen szó.

Däniken megálmodta a szóban forgó kereket, melyet hozzá hasonló „álmodozó elmebetegek” dollár-százmilliókból megépítettek, a „szekérrel” együtt. A „szekér” működik.

A Szentírás állításait jó pontosan úgy, ahogyan üzeneteit közli, épeszű, konkrét tényként kezelni, mélységes tisztelettel. Bármelyik, bárkinek a Szentírásáról van is szó, mert mindegyiknek megvan a maga megkérdőjelezhetetlen igazsága. Most csak a Tórára⁷ és a Bibliára⁸ koncentrálnék.

Az ismeretek mai szintjén nyilván könnyebb a kétezer évvel ezelőtti eseményeket helyesen, mintegy „hátrébb lépve”, azokat „távolabbról szemlélve”, vagy az eddigi szemléletmódokhoz képest objektívebben látni. Szükséges ez azért is, mert a téma olyan, mely a világlátásunkat is befolyásolja. Így aztán azt a veszélyt is rejti, hogy sokan úgy érzik, hogy ők ehhez értenek... Ők azok, akik tizenéves koru-

kig tanultak valamilyen szinten hittant, hit- és erkölcstant vagy valamit hasonló cím alatt volt egy tan-
tárgyuk. Azóta templomba járnak, hitük gyakorlójának vallják magukat, és közben tisztos ilyen-olyan
korú emberek, szülők, szakemberek lettek. Nagyon nehéz azt elfogadni, hogy a világlátás kérdésében
– a belső utak kérdésében⁹ – alig-alig változtak. Ezért sokkoló általában, ha egyszer csak az addigi sta-
tikus világlátást felkavarja egy másik nézőpont. Erre az első reakció – bármilyen társadalmi, értelmi,
individuális szintű is a befogadó – a támadás, a sértődés, a düh vagy a sértett idegesség. Ezután jön a
félinformációkból évtizedekkel korábbi, alig ismeretekből kapkodva előrángatott „érvek” sora. Ezt, a
felturbózott pszichés állapotot esetenként hisztérikus kirohanások tarkítják és a felháborodás, mely
az ilyen emberek utolsó mentsváraként jelenik meg általában. A sértődött személy a meg nem értett-
ségbe vonul vissza, állítólag, lelkileg porig alázva. Ilyenkor kikérik maguknak az egész „ocsmány, szűk-
látókörű, ismerethiányokban bukdácsoló, igaztalan támadást. Mindez a témában való járatlansággal
magyarázható csak, és ilyenkor az eddig sosem firtatott tények hirtelen felismerése hozza magával az
esetenként extrém reakciókat. Az illető úgy érzi, hogy őt, a meglett korú köztisztviselőben álló, szak-
mailag feddhetetlen életutat bejárt személyt kioktatják valamiről, amiről ő tudja(!), hogy nem úgy
van. Csak egy ponton hibázik ez az önsajnálát. Ha ő úgy érzi, hogy talán másképp is lehet, de ő az
eredeti, bebiflázottat ismételte akár egy életen át, amit meggyőződésének tartott az elmúlt évti-
zedek alatt és tart ma is, akkor talán ideje megismerkednie a tőle eltérő gondolatok sorával is.

Mihail Tyimofejevics Kalasnyikovnak¹⁰ hívják a világ leg-
sikeresebb gépkarabélyának, az AK-47-esnek megalkotóját. A fegyverről és a hozzá kapcsolódó törté-
netekről mindenki hallott. Kalasnyikov néven vált fogalommá a fegyver. Előtte talán csak Samuel
Colt¹¹ forg táras pisztolya volt ilyen közismert. A kalasnyikov akkor tűnt fel, amikor a Wermacht véget
érni nem akaró, kilátástalan ostromot folytatott Sztálingrád (Szentpétervár) ellen. A precíziós, kíno-
san pontos tervezésű német fegyverek sorozatban és végérvényesen fagytak be, váltak használhatat-
lanná a legendás orosz télben. A védők fegyverei mintha tudomást sem akartak volna szerezni a jég-
hideg nappalokról és a még hidegebb éjszakákról. Lassan-lassan derült fény a titokra. Az alkatrészek a
gépkarabélyban a – Kalasnyikov által tervezettekben – „lötyögnek” egymáshoz képest. Ez a „lötyö-
gés” a világ legüzembiztosabb és legigénytelenebb kézi fegyverévé tette a kalasnyikovot. Ossama bin
Laden¹² is ilyen fegyvert szorongat minden videoszereplésében. Mindenki használta és használja ma

is, akinek valamilyen kapcsolatba kellett vagy akart lennie löfegyverekkel. Ma sincs ez másképp, bár a

kép a sokadik továbbfejlesztett változatot mutatja.

„Lötyögnek” az alkatrészek. Ettől azonban senki sem akarja nem gépkarabélynak tekinteni a fegyvert, de másnak sem, mondjuk bunkósbotnak vagy vadászpuskának. Miért is olyan fontos ez most, egy teljesen más irányú logikai gondolatsor elején? Hát csak azért, mert attól, hogy egy láncolat egyes elemei nem illeszkednek milliméter pontosan, precíziósan egymáshoz, az attól még láncolat, akár mint logikai láncolat is hibátlan lehet. Egy bizonyítás, ha nem képletek kényszerének szorításában születik, egyáltalán nem szükséges, hogy mindenütt „hézagmentesen” takarásban legyen. Olyan „lötyögés” hagyható a két láncszem/alkatrész között, melyet egy épeszű átlag műveltségű ember kétségtelenül át tud „ugrani” anélkül, hogy a fejtegetés hitelében meginogna a bizalma. Mekkora ez a távolság/lötyögés? Nem tudom. Valószínűleg mindenkinek más és más mértékű, de azon a határértéken belül kell mozognia a közlendőnek, hogy a „logikai gépkarabély” annak látsszon ami, nem másnak. Így van ez a saját korában őrütnék tartott Tesla¹³ -találmányokkal, ma már, amikor a zsenialitása megfel-lebbezhetetlenné vált. És így van ez sokan másokkal, akik nem tartván magukat a kalasnyikov-elvhez, korukat sokkal nagyobb léptékben haladták meg, mint azt az adott kor képes volt megérteni. Így van ez Jézussal is, akiről evangéliumi szinten¹⁴ is állították sokan, hogy elmeháborodott. Az egész fejtegetés alatt figyelünk arra, hogy az egyes állítások közt ne legyen áthidalhatatlan logikai távolság.

Tudatosan mellőzünk a továbbiakban minden tudományos és főképp tudományoskodó, unalmas, hosszadalmas fejtegetésekkel operáló adattömeget. Ha tetszik, ezeket „feláldozzuk annak a tudománytalanságnak az oltárán”, mellyel a legegyszerűbb és legkényelmesebb lesz majd megvádolni az elkövetkező gondolatsort. Elsősorban a történet általunk érdekes láncolatára helyezük a hangsúlyt, viszont az olvasó mindent megtalál a kapcsolódó adattárban, a tudósok pártatlan szakírásaiban. Ez az adattömeg ahhoz kell, hogy az elmondottakat alátámasztva érezzük. Illetve, ami ahhoz kell, hogy ha szükségét érzi a tisztelt olvasó, akkor újabb, a témával kapcsolatos adattömeghez jusson anélkül, hogy az erejét meghaladó önálló kutatásba kelljen fognia.

A hivatkozások lehetővé teszik, hogy ellenőrizze vagy visszaellenőrizze az itt leírt, számára talán újszerű állítások tényanyagtartalmát.

A restaurátor kizárólag a tényekből indulhat ki, ha nem akar már az elején tévútra kerülni. A műtárgyat egy kódtömegnek tekintheti csak, melyet bármi áron(!) dekódolni kell, és össze kell vetni a kutatások addigi eredményeivel, a történelemmel. Ebből egy „speciális hazugság” következik. Ez a legkisebb hazugság elve. Ez az az igazságtartalom, amelynél kisebbet nem tudunk a jelenlegi ismeretek birtokában hazudni. Mondhatom azt is, hogy így jön létre az eredetihez legközelebb eső állapot megfogalmazása. Kicsit olyan ez, mint amikor a beteg egy sikeres műtét után a zárójelentése alapján „gyógyultan otthonába távozik”. Épeszű orvos és beteg sincs, aki ezt szó szerint veszi. Mégis mindketten tudják, hogy az az irreverzibilis folyamat, amelyet a beavatkozás – jó esetben – visszabillentett egy dinamikus egyensúly felé, az az állapot fenntartható pályán van, belátható időtávban. Ilyen az eredetihez legközelebb eső állapot is a műtárgyagnál. Amikor a múlt kutató egy „képet rajzol föl,” tol-

lal, írott szóval, rajzzal, előadással, vetítéssel arról, amit a múltról gondol, igyekeznek az akkor éppen aktuális ismeretanyag alapján az igazságot „rajzolni” – esetenként akár idézőjel nélkül is. Mindig az eredetihez legközelebb eső állapot megfogalmazását kísérel meg. Ez nem a kizárólagos, eredeti, steril, hibátlan valóság, de nagyon közel járhat hozzá. Ez a legkisebb hazugság, melynek „alkatrészei, kis túréshatárral ugyan, de lötyöghetnek”. Az ismeretek segítségével, a kutatási módszerek fejlődésével, a restaurátorok és más, a műtárgyakkal foglalkozó kutatók egyre pontosabb képet rajzolnak a múlt-ról. Ezért ismételnék meg időről időre bizonyos vizsgálatokat, ezért hitelesítenek több évtized múltán korábbi ásatásokat, ezért lesz egyre pontosabb eredménye egy múltkutatásnak, minél több idő telik el az esemény és a kutatás között. Nincs hová sietni. Nincs forrányom-logika. Az a bűnüldözés. Bár ott a bűnmegelőzés az üdvözítőbb az én szerény és a kérdésben teljesen laikus meglátásom szerint. A múltkutatásban, minél több idő telik el a jelenség és a kutatás/értékelés között, az eredmény annál pontosabb. Azért van ez így, mert a szakmai ismeretek, a módszerek érzékenysége és egyáltalán, az újabb és újabb eljárások az idő függvényében jönnek létre, találják fel azokat. Minél fejlettebb a technika, annál pontosabb az eredmény. Persze, azért jó, ha nem várunk olyan sokáig, még a műtárgy megsemmisül, vagy olyan mértékig pusztul, hogy vizsgálhatatlanná válik, és csak nyomokat találunk, konkrét anyagot nem.

A történelem, a kor történelme, a Jézus által bejárt terület történelmének hiteles vázlatos ismerete nélkül a témában járatlan olvasó nem tudja, mihez viszonyítani a szakmai kérdésekre adott válaszok helyességét vagy helytelenségét. Dr. Bakó Béla¹⁵ történész ezt a viszonyítási pontot a korabeli zsidó nép által 0 és 33 között lakott területének, társadalmának történetét tekinti át, mielőtt mélyebben belemennénk a Torinói lepel által gerjesztett kérdések megválaszolásába.

A legkisebb hazugság, a jelen korunk történelmi igazsága. Ez az igazság, ha szervesen ráépül a kor színvonalának tudományos kutatási szintjére, akkor erősen, esetenként lényegileg el kell, hogy térjen a múltbeli üzenet, betű szerint ránk hagyományozott írott szavától. Ha nem így van, az nem hagyományörzés, nem erkölcsi álláspont, hanem gyáva, önámító, álnok átverése jelennek és jövődönnek, mely az eljövő nemzedék számára mélységesen megalázó, lenéző és számukra káros. A jézusi tanítás felismerhetetlenségig megváltoztatott formában történő, régen idejétmúlt rituálék keretében való továbbkényszerítése nem kevesebb, mint merénylet az ellen az egyébként bőven vállalható erkölcsi üzenet ellen, melyet ezzel a fiókszagú, gyermekded, pókhálós „hitrendszerrel” állítólag éppen őrizni hivatottak az önjelölt felkentek.

